

Lausunto

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle potilasvakuutuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi

Viite: VN/790/2020

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. VANE on YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen (SopS 27/2016; vammaisyleissopimus) kansallinen koordinaatiomekanismi. VANE ottaa lausunnossaan kantaa asiaan vammaisyleissopimuksen näkökulmasta. Vammaisyleissopimus on Suomessa voimassa lain tasoisena.

VANE pitää tehtyä esitystä kannatettavana ja vammaisyleissopimuksen tavoitteita edistävänä. Esitettyä luonnosta vammaisyleissopimuksessa koskee erityisesti riittävää elintasoa ja sosiaaliturvaa (art. 28) käsittelevä artikla. Artiklassa todetaan muun muassa: *"2. Sopimuspuolet tunnustavat vammaisten henkilöiden oikeuden sosiaaliturvaan ja tämän oikeuden nauttimiseen ilman syrjintää vammaisuuden perusteella sekä toteuttavat asianmukaiset toimet tämän oikeuden toteutumisen turvaamiseksi ja edistämiseksi"*. Lisäksi esityksen voidaan katsoa toimeenpanevan myös vammaisyleissopimuksen oikeussuojan saavutettavuutta (art 13) ja vammaisten ihmisten oikeutta työhön (art 27) käsitteleviä artikloja.

Esityksessä todetaan: *"Potilasvakuutuksen mukaiset ansion- ja elatuksenmenetykskorvaukset ehdotetaan säädettäväksi takaisin toissijaisiksi työeläkkeeseen nähden. Potilasvahingon kärsineen olisi tällöin helpompaa ymmärtää hänen saamiensa korvausten kokonaisuus. Potilasvahingon kärsineet ovat useimmiten henkilöitä, joilla on jo aiemmin ollut työkyvyn alenemaa ja jotka ovat työeläkkeellä. Tällöin on selkeintä, että työeläkejärjestelmä maksaisi koko ansionmenetykskorvauksen ja toimeentulo muodostuisi ensisijaisesti työuran aikana karttuneesta vanhuuseläkkeestä tai perhe-eläkkeestä. Vain siinä tapauksessa, että potilasvakuutuksesta maksettava ansionmenetykskorvaus olisi työeläkettä suurempi, vahingon kärsinyt saisi korvausta myös potilasvakuutuksen perusteella."*

VANE pitää erityisen tärkeänä sitä, että esityksellä pyritään selkiyttämään järjestelmää asiakkaan kannalta ja osassa tapauksista myös nopeuttamaan päätösprosessia. Merkittävää on myös, ettei asiakkaan asemaa heikennetä taloudellisesti. Kuntien tuottamat palvelut ovat vammaisten ihmisten kannalta ensisijaisen tärkeitä, ja siksi

kuntatalouden pieni kevennys, joka muutoksella on arvioitu saavutettavan, on myös vammaisten ihmisten etu.

Esityksessä todetaan myös: *”Potilasvakuutuslain mukaisten ansionmenetyksen ja elatuksen menetyksen korvausten toissijaisiksi säätämisestä huolimatta viimesijainen rahoitusvastuu potilasvahinkojen aiheuttamista ansionmenetyksistä kohdistettaisiin jatkossakin pääsääntöisesti potilasvakuutusjärjestelmään.”*

VANE pitää tärkeänä, että ensisijaisuusjärjestyksen muutoksesta huolimatta viime sijainen vastuu potilasvahinkojen ansionmenetyksistä säilyy pääsääntöisesti potilasvakuutuksessa, onhan kuitenkin kyse nimenomaan potilasvahingoista. VANE kannattaa myös työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön paluun edistämisestä annetun lain olemassaoloa jatkettavaksi vuoden 2022 loppuun saakka.

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta

Riitta Burrell
puheenjohtaja

Merja Heikkonen
pääsihteeri